

MÄLESTUSPÄEVAD

ANATOLI ENNVERE – 100

Mälestusveerg tugineb nüüdseks manalamehe prof. emer. Jaan Lepajõe kogutud andmetele, tähelepanekutele ning mälestustele, mis avaldati artiklis “Anatoli Ennvere – 90” (Agraarteadus, 1990, nr. 1/2, lk. 268).

Anatoli Ennvere sündis 28. märtsil 1900 Hiiumaal Kõrgessaare vallas. Keskkhariduse sai Vilnos (Vilnius) ja Tsarskoje Selos. Lõpetas 1936. a. Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonna agronoomina. Töötas agronoomina Petserimaal ning ülikooli katsejaama assistendina kuni 1944. a. Edasi järgnes töö TRÜ taimekasvatuse kateedri assistendina ja 1947. aastal vanemõpetajana. Järgnevatel aastatel (1949...1951) oli A. Ennvere mullateaduse ja agrokeemia kateedris assistendiks. Pärast EPA asutamist (1951) jätkas samas kateedris vanemõpetaja ametikohal. Alates 1958. aastast kuni pensionile jääamiseni (1960) töötas vanemõpetajana maaviljeluse kateedris.

Anatoli Ennvere elutee lõppes 21. jaanuaril 1987. Ta maeti Ropka-Tamme kalmistule.

Anatoli Ennvere oli mitmekülgne õppejõud. Ta õpetas nii taimekasvatust, mullateadust kui ka maaviljelust. A. Ennvere loengud ja praktikumid ei mahtunud alati kehtivatesse programmidesse. Ta oli veendunud, et maaviljelus peab põhinema looduse seaduste tundmisel, mitte aga ametnike käsudel ja keeldudel. Lektorina ei olnud A. Ennvere väljapaistev kõnemees. Loengud nõudsid õppejõu seisukohtade ja mõttekäikude pingsat jälgimist ja neile kaasamõlemist. Muidu võis nii mõnigi probleem jääda segaseks ja vääriti mõistetavaks.

Eksameil ja arvestustel oli A. Ennvere õige leebe. Allakirjutaja meenutab, et maaviljeluse eksam lugupeetud õppejõule kestis 3...4 minutit ning tulemuseks tuli kõrgeim hinne. Vahel sattus ta jutuhoogu ning vastas küsimuse põhipunktid üliõpilasele ise ära.

A. Ennvere kui teadlase maine on kõrge. Töötades TÜ katsejaamas, pani ta aluse oma ulatuslikule uurimusele hariliku orasheina bioloogiast, morfoloogiast ja tõrjest. A. Ennvere seisukohti arvestas N. Rootsi oma ajastut ennetavas teoses “Umbrohud ja umbrohutõrje” (1940).

Heal teaduslikul tasemel oli ka monograafia “Hariliku orasheina bioloogiast ja tõrjest” (1947). Koostöös M. Karminiga ilmus 1973. a. “Umbrohutõusmete määraja”.

A. Ennvere kujunes Eesti parimaks spetsialistiks umbrohuteaduse valdkonnas. Selleks aitasid kaasa pidevad uurimiskäigud põldudele, hea taimede ja nende bioloogiliste iseärasuste tundmine ning taimede kogumise-kirjeldamise kirjg.

A. Ennvere kui loodusteadlane selle sõna parimas tähenduses oli veendunud, et loodus eksisteerib ja areneb rohelise taime kaudu. Seda õpetaja seisukohta jagavad nüüd juba elutöö teinud õpilased kui ka õpilaste õpilased, kelle määrata on maaviljeluse kurss nii olevikus kui ka lähitulevikus.

T. Kuill

HERMANN MICHELSON – 90

Näarikuu 2. päeval möödus 90 aastat Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse TUI keemiaslaboratooriumi endise juhataja Hermann Michelsoni sünnist. Ta oli töölisperekonna laps. Hariduse sai ta Tartus alg- ja reaalkoolis ja 1931...1935. a. Tartu Ülikoolis, mille lõpetas farmatseut-proviisorina. Eduka lõpetajana sai ta jääda ülikooli juurde tööle, kus kaitses magistritöö ja 1946. a. doktoritöö, mis tol ajal jäi Moskva poolt kinnitamata. Hermann Michelson töötas TÜ juures mitmel ametikohal: assistendina, vanem-õpetajana, keemia kateedri ajutise juhatajana ja dotsendina. Koosseisude koondamise tõttu, mis oli levinud viis parteitute spetsialistide vallandamiseks, kaotas ta töökoha.

H. Michelson sai tööle nooremteadurina TA Põllumajanduse Instituuti. Seal hakkas ta kohandama meetodeid põlevkivituhas mitmesuguste elementide määramiseks. 1952. a. toodi instituut Tallinna TA Taimekasvatuse Instituudi nime all, mis hiljem reorganiseeriti Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse TUI-ks. Siin algas H. Michelsoni töö keemialaboratooriumi juhatajana. See oli tühi koht, kuhu tuli otsida kaastöölisi, laborante, hankida seadmeid, välja töötada meetodeid, konstrueerida aparate, sest välismaalt ei olnud tol ajal võimalik midagi saada. Tänu Hermann Michelsoni suurtele teadmistele keemias, füüsikas ja elektroonikas võeti kasutusele leekfotomeeter, kiil- ja ketaskolorimeetrid, lämmastiku määramise destillatsiooniseade ja töötati välja uusi elementide (näiteks Cu) määramise meetodeid. Suure töö eest kesklaboratooriumi sisustamisel ja ajakohastamisel omistati Hermann Michelsonile vanemteaduri kutse ja 1970. a. Eesti riiklik preemia teadurite kollektiivis.

H. Michelson pani aluse mikroelementidealasele uurimisele Eestis. Juba Tartus tegeles ta põlevkivituhas Mn ja B määramise meetodite sobivuse selgitamisega meie tingimustes. Sakus jätkus koos kaastöötajatega laialdane uurimine Cu, B-, Mn-, Mo-, Zn-, Co- ja I-sisaldusest muldades, taimedes ja vetes. Uurimistulemused ei jäänud seisma kaante vahele, vaid rakendati kohe praktikas. H. Michelson oli esimene, kes koostas Eesti muldade vasesisalduse kaardi. Eestis korraldatud mikroelementidealane uurimistöö pälvis tähele-

panu ka teistes liiduvabariikides. Nii esines H. Michelson juba 1956. a. Bakuus korraldatud esimesel üleliidulisel mikroelementide alasel teaduslikul konverentsil ettekandega mikroväetiste kasutamisest Eestis kamar-leetmuldadel.

Inimesena oli H. Michelson tagasihoidlik, tasakaalukas, ega püüdnud seltskonnas oma teadmistega silma paista. Oma kaastöötajate seas oli ta suures lugupidamises. Omavahelises vestluses oli ta humoorikas, osates vestluse vahele poetada mõne tabava ladinakeelse sententsi. Ta oskas väga

delikaatselt kaastöötaja väära väite õigesse suunda juhtida, ilma ütlejat solvamata. Tal oli kunstniku hinge – meeldis ürgne loodus ja selles mõni kunstipärane rajatis.

H. Michelson töötas oma ametikohal kuni surmani 11. septembril 1971. a. ja on maetud Tallinna Pärnamäe kalmistule.

R. Kalmet